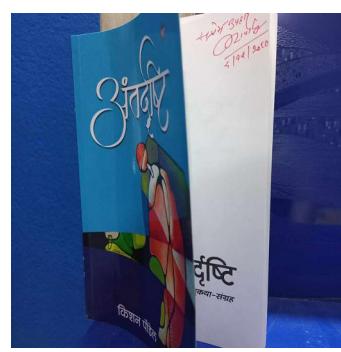

किशनको अन्तर्राष्ट्रिय नियाल्दा

कृष्ण किशन

पुस्तक समीक्षा

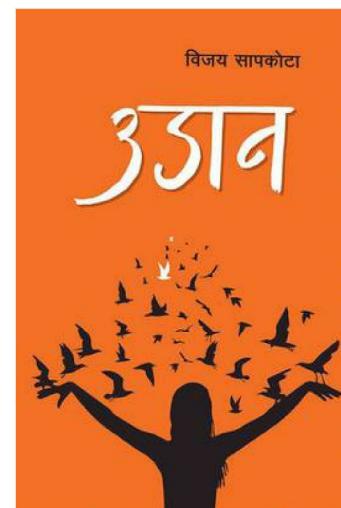
लघुकथाकार किशन पौडेलको हिन्दीमा अनूदित लघुकथासङ्ग ह “अन्तर्राष्ट्रिय” हात पत्तो । केहि दिनको व्यग्र प्रतिक्षा पछि विस्तारै कथाहरु पढ्ने परिवेश बन्यो । र पढ्दै गएँ । प्रत्येक लघुकथाहरुले विस्तारै तान्दै लग्न थाल्यो । त्यसपछि त कथाकारका साथै समग्र कथासंग्रह प्रति नै जिज्ञासा बढ्दै जान थाल्यो र यो सानो लेखोटले जन्म लिन पुग्यो ।

हिन्दीमा अनूदित उक्त लघुकथासङ्ग थाल्यो । भारतको पौडेल स्वयम्भूत अनुवाद गरेका

“उडान” लाई नियाल्दा

आकांक्षा निरौला

पुस्तक समीक्षा

खबर चौतारी साताहिक र नवसंकेत साप्ताहिकको कार्यकारी सम्पादकका रूपमा काम गरेका एवम् लामो समय विचालय र क्याम्पसमा अध्यापन गरेका कवि, कथाकार एवम् निवन्धकार विजय सापकोटाले नेपाली साहित्यको क्षेत्रमा अतुलीय योगदान दिएका छन् । वि.सं. २०३७ साल कागुनमा काम्पेलाङ्गोको न्याले मा जन्मिएका उनले “उडान” साथासाथै “आमाको माया” (वाल उपन्यास), “अनावरण” (कथा सङ्घरण) लगायतका मनमोहक कविताले लेखेका छन् तथा उनको एउटा वाल उपन्यास र कथा सङ्घरण चौडै प्रकाशनमा आउदै छ ।

विजय सापकोटाद्वारा लिखित “उडान” एउटा किशोर उपन्यास हो । वि.सं. २०७५ साल माघ महिनामा शार्दिक बुक्सद्वारा प्रकाशित २४५ पृष्ठरूपमिको यस उपन्यासमा आजको यो आधुनिकताले भरिपूर्ण सामाजिक सञ्जालको जमानामा कसरी प्रविधिको सदृश्योग गर्ने ? किशोरावस्थामा मनमा उपन्यास हुने भावानालाई कसरी नियन्त्रण गरी सकारात्मकताको बाटोमा हिँड्ने ? हाम्रो देशका किशोरकिशोरी अर्थात् देशको भोलिका कर्णधारको जीवनमा देखा परेका पारिवारिक, सामाजिक एवम् शैक्षक क्षेत्रका समस्या को के हुन् ? आदि जस्ता प्रश्नहरुको उत्तर दिने यो उपन्यासले अत्यधिक ज्ञान प्रदान गर्दछ ।

उपन्यासको सुरुवात गरिमाको विचालयको परिवेश अनि राम्रा व्यक्तिहरु देश छोडी विदेश जाने प्रवृत्तिजस्तो तीतो यथार्थको चित्रणवाट हुन्छ । विद्यार्थीहरुलाई सर विदेश गएकाले माध्यमिक तहमा पढाउन नयाँ शिक्षिका आएको देखा महिलालाई कुनै कामका लागि पनि योग्य नठान्ने पितृसत्तात्मक समाजको प्रभाव केही दिनपछि, लामो, डरलाग्दो र सुनसान बाटोबाट गरिमा र सरोजसंगै घर जाने गरेको थाहा पाएर गरिमाकी साथी सम्पदाले गरिमालाई मायाप्रेमका कुरा सुनाउँछे । फिल्ममा देखेको प्रेमकथा अनि पुस्तकमा पढेको अजम्बरी प्रेमको कथा । गरिमाको सम्पदालागायतका सबै साथीहरुको “व्याइफेन्ड” रहेको देखेर उसलाई पनि मनमा खुल्दली सुन भई ऊ सरोजको सामान्य बोलीचाली र आचरणलाई पनि नानाथरी सोच्दे । सोच्दा सोच्दै उसलाई

छन् ।

जम्मा ३८ वटा लघुकथाहरु संग्रहित यस सङ्गहले हामी बाँचिरहेको विसंगतपूर्ण जीवन, समाज, राजनीतिको भरपुर चित्रण गरेको छ । साहित्यिक कल्पनाशिलता, मधुरता, मिठासपूर्ण भावहरुका साथ परिस्कारका कथाहरु हाम्रा अन्तर्राष्ट्रिय नियाल्दा । कर्तृ च्वास्य घोचेर जान्छन् ।

सबै लघुकथाहरुको शल्यकिया गर्ने यो मञ्च होइन ता पनि केहि लघुकथारूपी आँखीभायाल मार्फत हामी समग्र कथासंगलाई चियाउन र महसुस गर्न सक्छौं । सबैभन्दा छोटो लघुकथा “अनुमान” हाम्रो समाजको चरित्राचित्रण गर्न तम्सिएको छ र खरो उत्रिएको छ । हाम्रो राजनीति, बाध्यतावश सुन्नु परेको नेताहरुको भाषण वा विश्लेषण बूझ्न यही एउटा कथा काफी छ । फेरी हाम्रो गफाडी समाजको धोती फुस्काउन पनि चुकेको छैन । यो पढ्दै गर्दा हामी वस्तुपरक ढांगले बोल्न र चलन

कहिले सक्ने होला भनेर चिन्ता समेत बढाउँछ । यसरी विषय वस्तु पस्कन र व्यड्यर य हान्न सक्षम भएका छन् कथाहरु । “न्याय” तुलनात्मक रूपमा केहि लामो लघुकथा हो । संग्रहको अन्तिम यस कथा हाम्रो मुख्ताहरु, न्याय पट्टी तथा सामाजिक दुरावस्थाको वयान गर्दछ । “अंगैर नगरी चौपट राजा” को भल्को दिने यो कथाले हामी अझै जङ्ग वा चन्द्रे नियानिसाफ प्रणालीमा त छैनौ भनेर भक्कफकाएको छ ।

हाम्रो राजनीतिक दलभित्र हुने छलफल, संसद भित्र हुने बहसहरुलाई यही कथाको तुलोमा राखेर तैलिन वडो उपर्युक्त देखिन्छ । यसरी विम्ब, प्रतिक, सकेत, व्यड्यरहरुलाई साहित्यिक सौन्दर्यता अनि मादकताका साथ नेपाली साहित्यलाई अर्को संसारसम्म परिचित गराउने प्रयासको जित नै प्रशंसा गरे पनि कम हुने देखिन्छ । कथाकारलाई यस स्तुत्य कार्यकोलागी बधाई अनि साधुवाद ।

किनभने कामले मानिसलाई नयाँ सीप, जानकारी वा विभिन्न नयाँ कुराहस प्राप्त गर्न सहयोग गर्दछ ।

काम एक प्रकारको मात्र हृदैन काम धेरे प्रकारको हुन्दून जस्तै व्यवसायी काम, पर्यटक काम आदि । हरेक मानिसले आफ्नो जिवनमा विभिन्न काम गर्दछन् । श्रम हाम्रो जिवनमा निकै महत्वपूर्ण हुने भएकाले हामीले अन्तर्राष्ट्रिय श्रम दिवस मे १ मा मनाउँछौं । काम नै मानिसको प्रगति र उन्नतिको रहस्य हो । काम बिना मानिसको केही अस्तित्व हृदैन । अन्तिममा म याति भन्नु कि श्रम अथवा कामले मानिसको जिवन र देशको उन्नति, प्रगति वा विकासमा ठूलो भूमिका खेल्छ । कक्षा-८, बालज्योति मावि, हेटौडा-५

दिविशा श्रेष्ठ

श्रम भन्नाले मानिसले गर्ने भित्रिनेत, परिश्रम र काम बिक्किन्छ । हरेक मानिसले काम गर्दछन् । किनभने काम मानिसले जिउनका लागि महत्वपूर्ण छ । काम मानिसहरुको जिवनमा ठूलो भूमिका खेल्छ । हरेक मानिसले काम गर्नुपर्छ

प्रधानमन्त्रीलाई चिठ्ठी

प्रगति माली

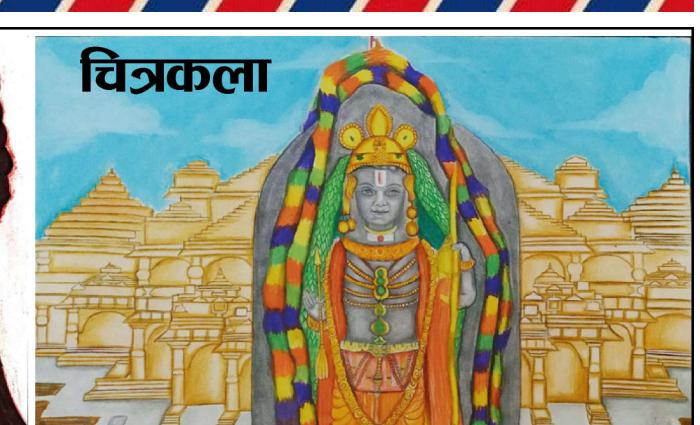
समानानीय प्रधानमन्त्री ज्यू
प्रधानमन्त्री कार्यालय, मिति:
२०७९/१/१४
बालुवाटार, काठमाडौं

त हुन्छ तर त्यस फल खाँदा पोषण प्राप्त हुने अवस्था छैन । त्यसै नेपालको शिक्षामा आधुनिक त छ तर रोजगार मूलक भने छैन । यदि आज नेपालमा पि.एच.डी गरेका विद्यार्थीलाई ब्रह्माण्ड र सारा संसारका बारेमा सोधो भने बरु सजिलै जवाफ दिन्छन् तर आफै देशको गाउँझरको बारेमा ज्ञान छैन । त्यस कारण नै नेपालको शिक्षा गुणस्तर भएको हेर्न चाहान्नु ।

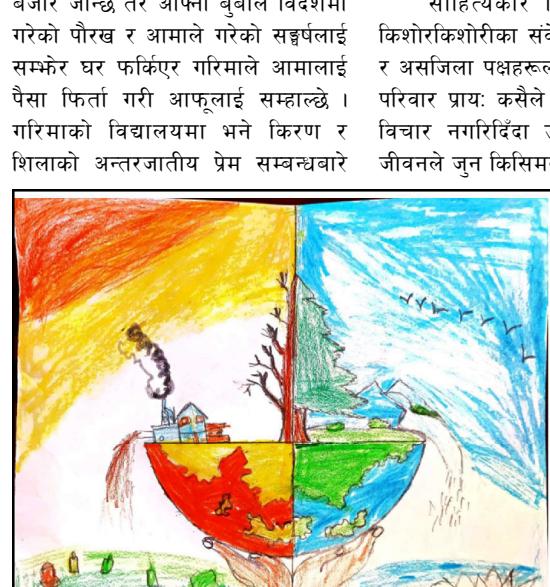
त पाईको मातहतका शिक्षा मन्त्रालय र मन्त्री प्रशासनका शिक्षा प्रविधियुक्त, प्रयोगात्मक र व्यवहारिक नवाएको यथार्थी विद्यार्थीलाई विद्यार्थीहरुलाई चिठ्ठी भएको हो । यसै अवसर सबैलाई कहाँ पाउँछ र ? म आज “मैले चाहेको शिक्षा” शीर्षकमा रही हजुरलाई चिठ्ठी लेन जाइदैछु ।

हामीहरु सबै नेपालीलाई थाहा भएकै कुरा हो कि तपाईंले हाम्रो देश नेपालका निमिति किंतु योगदान दिनु भएको छ । हाम्रो नेपालमा शिक्षाको शुरुवात प्राचिनकालदेखि नै भएको योगदान र अवसर सबैलाई दिनहुन्छ भनी म आशा गर्दछु । प्रधानमन्त्री पृष्ठकमल दाहाल ज्यू आजलाई म भेरो कलम बन्द गर्न चाहान्नु । यी महत्वपूर्ण कार्यक्रमदारामा मैले चिठ्ठी हजुरलाई लेन पाएकोमा भएकै कुरा हो कि तपाईंले हाम्रो देश नेपालका निमिति किंतु योगदान दिनु भएको छ । हाम्रो नेपालमा शिक्षाको शुरुवात प्राचिनकालदेखि नै भएको योगदान र अवसर सबैलाई दिनहुन्छ भनी म आशा गर्दछु । प्रधानमन्त्री पृष्ठकमल दाहाल ज्यू आजलाई म भेरो कलम बन्द गर्न चाहान्नु । यी महत्वपूर्ण कार्यक्रमदारामा मैले चिठ्ठी हजुरलाई लेन पाएकोमा भएकै कुरा हो कि तपाईंले हाम्रो देश नेपालका निमिति किंतु योगदान दिनु भएको छ ।

अन्ततः किशोर किशोरीहरुको जित नै प्राप्ति विकास गर्ने अवसर हुन्छ । जसकारण उनीहरुले सहयोग गर्दछन् । जसकारण उनीहरुले सम्मान र नगद प्रस्तुति दिन्छन् । अन्त्यमा, गरिमा आफ्नो भविष्यप्रति सचेत हुन्छ अनि सरोज र गरिमा फेरि राम्रा कमाउन एकलिएका गलत व्यापारहरुको अमर प्रेमको कथा अनि प्रेम आउदैमा चाहान्नु । अमर प्रेमको कथा अनि प्रेम आउदैमा चाहान्नु । यी महत्वपूर्ण कार्यक्रमदारामा मैले चिठ्ठी हजुरलाई लेन पाएकोमा भएकै कुरा हो कि तपाईंले हाम्रो देश नेपालका निमिति किंतु योगदान दिनु भएको छ । आज शिक्षाको क्षेत्रमा आधुनिकीकरण भएको छ । तर के आज नेपालको शिक्षा रोजगारमूलक छ त ? के नेपालका प्रत्येक विद्यार्थीले नेपालमा रोजगार पाएका छन् त ? मेरो दृष्टिमा नेपालको शिक्षा एक रासायनिक मलको प्रयोग गरी फलाएको फल जस्तै छ । जुन फल आकार र स्वरूपाटा आकर्षक

दिपासना थापा
कक्षा:- १०, जिएस निकेतन, हेटौडा-४

कृष्ण सेन्युरी
कक्षा:- ६, सिद्धार्थ शिशु सदन
हेटौडा-४

यो थ्रढा सुमन

ज्योति श्रेष्ठ

बकैया गापा बडा न सात श्री हाती खोलामा
रहनु हुने श्रद्धेय आमा अठासी वर्षमा
भएको मृत्यु यो आठौं दिन भई नै सकेछ
कहिल्ये पनि फुर्सद मेरो नहुने रहेछ ॥

उनका छोराहरुमा तीन बाहेक अरुमा
शिक्षण कार्य गरेको मैले शिक्षक हुँमामा
खानाल अनि दाहाल चीच सम्बन्ध गाढा छ
मनले हामी नाजिकै छौं नि भूगोल टाढा छ ॥

सुखको बेला नगए हुँच समय दुःख को
परेको पनि सान्त्वना दिनु कर्तव्य हाम्हैं हो
मनमा लायो जुरेली पुर्णे बेलुकी ख्यामा
पियारो छात्र यी शिव हरि दाहाल भाइमा ॥

फुर्सद तिमो के छ हे बाबु १ दाहाल धर्मको
घरमा जानु परेको छ है कसरी जाने हो
पुन्याई देउ एकाध घण्टा बसौला फकौला
नलिनु पीर हे गुरु वर दिउँसो जाओँला ॥

मध्यान्ह तिर सुनियो अर्को दुखद खबर
राजनीजिको श्रद्धेय आमा बिलुभो भर्ख
अठासी वर्षे बुद्योली जिउं दमको रोगले
लगेछ कठे ! आफन्तहरु बसेका शोकले ॥

बहालवाला अध्यक्ष उनी चार न बडाका
साधन हुने दौडन थाले यथा र उताका
आएन बाबु अन्योल भयो खै कसो गर्ने हो
समय पनि बज्यो है एक मनमा चिन्ता भो ॥

पाएछन् थाहा दौडेर आए असिन पसीन
खाना नि कति के खाए होलान धपडी मनमा
बाटैमा पर्ने राजनको घर पसेर सम्भाइँ
संसार यस्तै रहेछ बाबु त्यो मन बुझाइँ ॥

श्री धर्मजीका घरमा पुरी चाँडै नै फकियौं
नआई घर घाट नै तिर दुवै नै तेसियौं
विदाको दिन परेका पनि अध्यक्ष नाताले
दलका मान्छे गाउँलहरु संयुक्त रूपले ॥

मलार्मीहरु भएका थिए यो चर्को धाममा
सम्भाइँ फेरी राजनलाई सान्त्वना अरुमा
ओखीती मूलो सकेको गरे यी दुवै चेलाले
अभाव हुन दिएनन् कुनै राजन धर्मले ॥

सम्पूर्ण प्राणी मृत्युको वश अमर को छर
बुगा र आमा रहेंदा सम्म त्यो घर सुन्दर
यी बढ बुद्धा आमा र बाबु जीवित देवता
मानेर सेवा गरेकै थियौ रहेनन् अब त ॥

श्री विष्णु माया दंगाल अनि श्री शिव कुमारी
दाहाल आमा यी दुवै जना बैकुण्ठ सुस्तरी
जानु नै होला अनन्त यात्रा फर्किनु नपरोस्
फेरि न जन्म हुने नै भए यही नै जन्महोस् ॥

आत्माले शान्ति अवश्य पाओस् अनन्त लोकमा
सुखको साथ रहनु होला नपरी दुःखमा
यी दुवै आमाहरुको माया सकिन विर्सन
हृदय यै देखि दिईदूँहु मैले यो थ्रढा सुमन ॥

बकैया-४, छतिवन

सुन्दर फूल उद्यानको

सुनिता श्रेष्ठ

आफूमा विश्वास र भरोसा राख
दुनियाँले केवल तिमीमा
कर्मीकमजोरी भेटछ
आफ्नो आत्मामा गरिहरएर हेर जा
नको दियो त्यही भित्र जल्द
तिमी करित शक्तिशाली,
बलवान छौं
आफूले आफैभित्र

महशुस गर

तिमी को हैं ? के हैं ?

आफैले आफैलाई सोध

यो प्रश्नको उत्तर

आफूभित्र खोज

एक-एक अक्षर उठाऊ

अज्ञानताका ढिस्काहरू

फुटाऊ पुस्तक

समाऊ कलम

चलाऊ हात दुखान्

दिक्क लाग्नान् मन

विचलित होलान्

नयनबाट अश्रुधारा पनि बग्लान्

तर नडराउ, नआतिझ

कदम तिग्रा स्थिर राख

नडगमगाउ हात

उचाल आशुका नयन

पखाल मुसुक मुस्कुराउ

दिल खोल तिमी

ईश्वरको रोजाइ है तिमी

उनके सोचाइ है

त्यसैले त धर्तीमा और्लियौ

प्रकृतिमा सुन्दर फूल बनी फूल्यौ

काँडा होलान् तिमीमा पनि

तर, विन्ति कसैलाई नविभाइदेउ

तिमी एक सुन्दर

फूल उद्धानको बनी फुलिदेउ

बरू तिमो सुवास

चारैतर छरिदेउ

बरू तिमो सुवास

चारैतर फैलाइ देउ

हेटौडा

सुनिता श्रेष्ठ

भो नउपाकू, बसिसकेका घाउका खाटाहरू,
पर्खैदैछन् तिमीलाई नै, खेतवारीका पाटाहरू ।
गल्ती हुँछन् मान्देवाटै, सुधार्ने नि मान्छै नै हो,
फकेर आऊ सम्फैदै, विसिएका ती बाटाहरू ।

अरूको प्रगति हुँदा इर्ष्याको हुरी चलाउनेहरू,
आनन्द लिदै विषको अन्न मुरी फलाउनेहरू ।
अवश्य ढलेछ एकदिन ती घण्टाकर्ण जस्तै,
अरूको स्वाभिमानमाथि छुरी चलाउनेहरू ।

बकैया-७

बुधबारे बालसाहित्य विशेषबारे

यो स्तम्भमा हामी विद्यार्थीको परिचय, विद्यार्थीका रचना,
घरमा अभिभावक र बालबालिका अध्ययन गर्दै गरेको तस्वीर,
अन्तरवार्ता समावेश गर्नेछौं । आशा छ, हामीले विद्यार्थीलाई
अध्ययन र लेखनमा प्रेरित गर्न सकारात्मक योगदान गर्न सक्नेछौं ।

सम्पादक ।

कर्म सामर्थ्य

अञ्जना उपेती

कर्म र देशप्रेम,
यी दुई बहुमूल्य रत्न
जहाँ कर्मले भरिदिन्दू
अन्तर्मनमा खुसी प्रेम
कर्ममा भए शक्ति
यो देशले मुहार बदल्दू
बन्जर भूमी उर्वर बनी
मागदू नयाँ पुस्ताका विरुवा

प्रेमको परिभाषा नवुभन्नेले
जीन्द्रिया जिउनुको के मज्जा ?
सङ्घर्ष र चोट नखपी
लक्ष्य चुम्नुको के मज्जा ?
अहङ्कार, रिस, घमण्ड
यी नै त हुन्
मानिसको तैतिकतालाई
सखाप पार्ने कुपथ

लागे सत्मार्गमा
गरे सत्कर्म
अस्ताइसकेको जीवनमा
नयाँ सूर्योदय सैंगै
ओइलाईसकेको पुष्पमा
नयाँ पत्रको
सुवास मगमगाइरहन्दू

क्षणिक सुख प्राप्तिका निमित्त
कतै गलत मार्गमा
लम्किएका त छैनौ ?
अन्याय र निष्कर्षको
रापले पौलिरहंदा
न्यायका खातिर चर्किएका
आवाज दबाएका त छैनौ ?

लक्ष्यको बाटो प्रारम्भमा
कठिन देखिएपनि
कर्मलाई हाता लिए
हुँदैन आफैमा असम्भव
फूलहरू आफ्ना लागि
काम अरुका लागि
ज्यादा फुल्दू
आफैनै कर्मको योगले
सबैमाझ सुवास छर्दछन्

दुई दिने जीन्द्रिया
ईर्ष्या, लोभ गर्नुको के अर्थ ?
न आयै लिएर केही
न त लैजाने सामर्थ्य नै छ
बस् यो दुई दिने अन्तरालमा
आफैनै कर्मले
जीवनमा खुसी प्रेम भरौ
आफै योगदानले
मुलुकमा क्रान्ति ल्याउ

कक्षा-१०, नवोदय शिशु सदन, हेटौडा-४

गाउँक्वाने कथा

- बोल्च रामै मान्छै जस्तै मान्छै भने होइन, बोकी हिँड्वा सँग साथ दिन्दू रामै चैन ।
- आगाडीको काटेपछि खाने चीज बन्दू, बीचको काट्दा सुन्ने अंग शक्तिशाली बन्दू ।
- नून
- छ खुद्दाको एउटा घोडा, दुईटा छ टाप, टापमाथि अन्पातको हुने गर्छ नाप ।
- तराजु खुर्सानी
- हरियो त्यो रुप माथि रातो दोसल्ला, ओढेपछि देखाउँच चाला ।
- रातो खुर्सानी
- टाउको हात केही हुन खुद्दा एउटा मात्र, रमाउँ घुने गर्छ बजार, भेला, जात्रा ।
- बरफ

साताको राशिफल

पं. ज्यो. तोयानाथ सुवेदी
सम्पर्क : ८७४५०२८५५५५

मेष राशि: साफेदारी र सद्विप्रादका कामबाट फाइदा उठाउन सकिने छ । अतिथीका रूपमा सम्मानित बनिने अवसर आउँदा । नाम, दाम, र प्रतिष्ठा कमाइने समय योग छ । प्राविधिक र सीपमू

